

Michał Siedlecki

Dział Naukowy Książnicy Podlaskiej
im. Łukasza Górnickiego w Białymstoku

Obchody Roku Sienkiewiczowskiego w Książnicy Podlaskiej

Autor *Pana Wołodyjowskiego* to jeden z najwybitniejszych pisarzy w dziejach literatury powszechnej. Nic więc dziwnego, że 18 grudnia 2015 roku Senat Rzeczypospolitej Polskiej przyjął uchwałę ustanawiającą rok 2016 Rokiem Henryka Sienkiewicza (1846–1916). Okazją do mianowania pisarza patronem 2016 roku był ponadto fakt, że wypadała wówczas sto siedemdziesiąta rocznica urodzin artysty oraz setna rocznica jego śmierci. W 2016 roku obchodziliśmy też sto dwadzieścia lat od chwili pierwszego wydania *Quo vadis* Sienkiewicza, powieści, która bardzo szybko zyskała międzynarodową sławę.

W całej Polsce i poza jej granicami odbył się w roku ubiegłym szereg wydarzeń kulturalnych upamiętniających osobę oraz twórczość autora *Trylogii*. Uroczyste obchody Roku Sienkiewiczowskiego miały też miejsce w Książnicy Podlaskiej im. Łukasza Górnickiego w Białymstoku, największej bibliotece w północno-wschodniej Polsce, która prócz głównej siedziby – położonej w ścisłym centrum miasta – posiada aż siedemnaście filii rozlokowanych na terenie wszystkich większych osiedli stolicy województwa podlaskiego.

Główne uroczystości Roku Sienkiewiczowskiego w Białymstoku – związane z „Narodowy Czytaniem” *Quo vadis* Sienkiewicza – miały miejsce 2 i 3 września 2016 roku. Pierwszego dnia odbyła się w murach głównych Książnicy Podlaskiej akcja „Narodowe Czytanie. Preludium” skierowana bezpośrednio do miejscowych uczniów szkół średnich. W jej trakcie przeprowadzono wśród uczestników tego wydarzenia konkurs z wiedzy o życiu i twórczości Sienkiewicza. Pytania młodzieży szkolnej zadawał Dominik

Sołowiej. Dziesięć pierwszych osób, które udzieliły mu poprawnych odpowiedzi, otrzymało od niego specjalne czytniki e-booki ufundowane przez Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego.

Drugi dzień Sienkiewiczowskich uroczystości odbył się zaś na Rynku Kościuszki. Zorganizowała je Książnica Podlaska im. Łukasza Górnickiego w Białymstoku wraz z Wojewódzkim Ośrodkiem Animacji Kultury w Białymstoku, Muzeum Podlaskim w Białymstoku, Operą i Filharmonią Podlaską, Księgarnią „Akcent” oraz Teatrem Dramatycznym im. Aleksandra Węgierki w Białymstoku. Wydarzenie to zostało objęte patronatem honorowym przez Parę Prezydencką oraz patronatem medialnym przez Polskie Radio Białystok, portal „Wrota Podlasia”, TVP Białystok oraz „Gazetę Wyborczą”.

„Narodowe czytanie” *Quo vadis* na białostockim placu miejskim poprzedziła krótka inscenizacja teatralna w reżyserii Justyny Godlewskiej-Kruczkowskiej, podczas której fragmenty powieści Sienkiewicza odczytał Marek Tyszkiewicz (znany białostocki aktor z Teatru Dramatycznego im. Aleksandra Węgierki w Białymstoku), który wcielił się w postać Nerona. Następnie do udziału w lekturze przygotowanych fragmentów powieści została zaproszona publiczność. Kluczem doboru tekstów były centralne postaci i najważniejsze problemy prezentowanego dzieła polskiego noblisty. Organizatorzy przeprowadzili także konkurs dla uczestników wydarzenia, podczas którego można było wygrać interesujące nagrody: czytniki e-booków, audiobooki, książki oraz puzzle.

Z kolei w filii nr 1 Książnicy Podlaskiej „Narodowe Czytanie” powieści *Quo vadis* poprowadzili Eligiusz Buczyński oraz Irena Surowiec. Czytelnicy i uczniowie klasy V Szkoły Podstawowej nr 5 w Białymstoku zmierzili się z pytaniami wielokrotnego wyboru dotyczącymi znajomości dzieła, życia i twórczości autora *Potopu*. Trójka najlepszych uczestników otrzymała nagrody rzeczowe.

Natomiast w listopadzie miał miejsce pokaz multimedialny autorstwa Huberta Piętki, który przybliżył uczestnikom twórczość Sienkiewicza. Ponadto odbył się wykład Grażyny Knap, studentki studiów doktoranckich Uniwersytetu w Białymstoku, specjalizującej się w twórczości i życiorysie autora *Bez dogmatu*. Działania te adresowane były do uczniów klas gimnazjalnych.

Również w filii nr 2 przeprowadzono „Narodowe Czytanie” *Quo vadis*. Spotkanie to miało charakter otwarty. Program zawierał: prelekcję na temat życia i twórczości Sienkiewicza, czytanie wybranych fragmentów *Quo*

vadis, a także konkurs literacki pn. „Sienkiewicz i jego dzieło”. Dwójka najlepszych uczestników otrzymała nagrody rzeczowe. Zebrani mogli też obejrzeć wystawę książek zatytułowaną „Quo vadis» na przestrzeni lat”.

Dnia 28 września 2016 roku zorganizowano tu projekt edukacyjny pn. „Sienkiewicz jakiego nie znamy” adresowany do uczniów klas V i VI białostockich szkół podstawowych. Program spotkania zawierał: prezentację multimedialną (przedstawiono biografię i twórczość Sienkiewicza) oraz liczne opowieści i dykteryjki o prywatnym życiu pisarza. Ukazano, jak wielki wpływ prozaik miał na proces kształtowania się właściwych postaw polskiego patriotyzmu i poczucia tożsamości narodowej. Zaprezentowano również bohaterów lektur szkolnych z utworów Sienkiewicza oraz przypomniano wielkie ekranizacje filmowe dzieł owego artysty.

Przedłużeniem projektu „Narodowego Czytania” w filii nr 2 było głośne czytanie fragmentów *Quo vadis* przez pracowników Książnicy Podlaskiej oraz czytelników. Przeprowadzono też konkurs literacki „Sienkiewicz jakiego już znamy”. Zwycięzcy otrzymali nagrody w postaci książek, audiobooków oraz okolicznościowych zakładek do książek. W czasie spotkania wyświetlono – w celach edukacyjnych – kilka charakterystycznych scen z filmu Jerzego Kawalerowicza oraz odtworzono fragmenty utworów muzycznych związanych z filmem.

Ogłoszono także konkurs plastyczny na plakat, stanowiący projekt okładki do jednego z wybranych utworów pisarza. Wydarzeniu nadano tytuł „Henryk Sienkiewicz – nauczyciel wielu pokoleń”. Finał imprezy miał miejsce w listopadzie 2016 roku.

W filii nr 3 zaprezentowano również – w trakcie „Narodowego Czytania” powieści *Quo vadis* – fragmenty książki noblisty. Uczestnicy obejrzeli także krótką prezentację na temat pisarza oraz poznali ciekawostki związane z artystą i z w/w powieścią. Następnie dyskutowano o książce i jej poszczególnych ekranizacjach.

Przygotowano też wystawę „«Quo vadis»: powieść z czasów Nerona”. Prezentacje kolejnych wydań *Quo vadis* oraz barwnych ilustracji do tej powieści towarzyszyły czytelnikom filii nr 3 także we wrześniu i w październiku ubiegłego roku.

Zorganizowano tu również imprezę zatytułowaną „Podchody z Sienkiewiczem”. Jej głównym elementem była gra miejska powstała przy współudziale filii nr 3 oraz Szkoły Podstawowej nr 11 z Oddziałami Integracyjnymi w Białymstoku. Adresatami zabawy byli uczniowie w/w placówki. Uczestnicy mieli za zadanie odnalezienie wybranych miejsc na osiedlu

Sienkiewicza. Za poprawnie wykonane zadania otrzymywali odpowiednie punkty. Gra okazała się okazją do zapoznania dzieci z życiorysem oraz z twórczością pisarza. W „Podchodach z Sienkiewiczem” uczestniczyły także inne placówki oświatowe z Białegostoku: Świetlica dla dzieci i młodzieży DDPS oraz Przedszkole Samorządowe nr 26.

Natomiast w filii nr 4 „Narodowe Czytanie” powieści *Quo vadis* zaprezentował dziennikarz Krzysztof Szubzda, który prócz odczytania wybranych fragmentów powieści Sienkiewicza, wprowadził umiejętnie młodzież w świat jego dzieła.

Z kolei 16 listopada 2016 roku odbyły się tu zajęcia dedykowane uczniom VI. klas Szkoły Podstawowej nr 16 w Białymstoku. Wydarzenie pn. „Szlak wędrowki Stasia i Nel” dotyczyło bohaterów *W pustyni i w puszczy* Sienkiewicza. Dzieci, wysłuchawszy fragmentu audiobooka, zostały podzielone na 4 grupy. Ich główne zadanie sprowadzało się do odszukania w różnych zakamarkach biblioteki ukrytych fragmentów powieści prozaika, które należało ułożyć chronologicznie.

W filii nr 5 „Narodowe Czytanie” *Quo vadis* zaprezentowali zaś czytelnicy biblioteki w osobach: Elżbiety Zych i Henryka Malczewskiego. Ten ostatni opowiadał tu ponadto o Rzymie czasów Nerona oraz o historycznych bohaterach powieści Sienkiewicza.

Przygotowano też wystawę książek zatytułowaną „1846–1916 Henryk Sienkiewicz – «Quo vadis, Domine?»”. W listopadzie oraz grudniu 2016 roku odbył się także tutaj cykl warsztatów dla dzieci przedszkolnych pn. „Safari z Sienkiewiczem”. Ich adresatem były grupy przedszkolne z PS 64 w Białymstoku. W trakcie warsztatów dzieci wykonały piosenkę *Afryka Dzika* „Fasolek”, dowiedziały się wielu szczegółów o afrykańskiej sawannie i zamieszkujących ją zwierzętach, rozwiązywały zagadki i krzyżówki, wykonywały kolorowe afrykańskie korale, a także układały puzzle przedstawiające afrykańskie zwierzęta. W ten sposób spotkały się oczami wyobraźni z mieszkańcami Czarnego Łądu, poznały ich zwyczaje oraz barwne tańce.

W filii nr 6 fragmenty *Quo vadis* zaprezentowali zaś w ramach „Narodowego Czytania” ksiądz Kazimierz Fiedorowicz (proboszcz Parafii św. Jadwigi Królowej w Białymstoku), Zofia Olek-Redlarska (autorka książek dla dzieci) oraz Magdalena Dąbrowska – studentka Akademii Teatralnej im. Aleksandra Zelwerowicza w Białymstoku.

Przygotowano też wystawę pocztówek wydanych przed 1945 rokiem, przedstawiających ilustracje i obrazy nawiązujące do *Quo vadis* Sienkiewicza.

W listopadzie i w pierwszych dniach grudnia 2016 roku odbył się zaś cykl warsztatów literackich dla młodzieży gimnazjalnej pt. „Nowelistyka Henryka Sienkiewicza”, które poprowadziła Karolina Dondziło – polonistka, absolwentka Uniwersytetu Gdańskiego, nauczyciel i wieloletni pracownik Gdańskiego Wydawnictwa Psychologicznego.

Filia nr 7 przygotowała z kolei wystawę książek na temat życia i twórczości Sienkiewicza. W czerwcu, w ramach tygodnia głośnego czytania, zaprezentowano natomiast dzieciom fragmenty *W pustyni i w puszczy* Sienkiewicza.

Przeprowadzono również „Narodowe Czytanie” powieści *Quo vadis*. Jego uczestnikami byli czytelnicy biblioteki, a także specjalny gość w osobie Marianny Błaszko – pedagoga, humanistki i estety. Zainteresowani otrzymali pamiątkowe dyplomy oraz książki. Odbył się również konkurs dotyczący treści *Quo vadis*. Laureatom wręczono czytniki.

W listopadzie 2016 roku odbyły się tu także zajęcia dla uczniów klas II. SP Nr 44 w Białymstoku obejmujące prezentację multimedialną pt. „Z życia książki Henryka Sienkiewicza «W pustyni i w puszczy»”, głośne czytanie fragmentów książki pisarza oraz odkrywanie Afryki przez korzystanie z map, atlasów, książek czy Internetu (wyszukiwanie informacji). Zajęcia dały dzieciom możliwość szczegółowego zapoznania się z sylwetką noblisty i z jego twórczością.

W filii nr 8 przygotowano zaś wystawę pod tytułem „«Kończ... Waść! Wstydu oszczędź!» – 2016 rokiem Henryka Sienkiewicza”. Wyeksponowano na niej materiały znajdujące się w zbiorach bibliotecznych. Zaprezentowano fotografie Sienkiewicza, cytaty z dzieł pisarza, a także kalendarium z jego życia i twórczości.

Zorganizowano również lekcję biblioteczną dla uczniów V Zespołu Szkół Integracyjnych Nr 1 im. Jana Pawła II w Białymstoku pt. „Śladami bohaterów «Trylogii» po ziemiach kresowych”.

Przeprowadzono też „Narodowe Czytanie” *Quo vadis*. Zaproszonym gościem była zaprzyjaźniona z biblioteką współczesna pisarka „książek dla pań” – Joanna Kruszewska, która przeczytała swoje ulubione fragmenty *Quo vadis*. „Narodowemu Czytaniu” towarzyszyła również wystawa pod tytułem „«Quo vadis» na ekranie”, podczas której zaprezentowano zdjęcia filmowe pochodzące z najważniejszych ekranizacji owej powieści, różne wydania książki pisarza, a także audiobooki.

Podczas spotkania przeprowadzono konkurs ze znajomości życia Sienkiewicza oraz treści prezentowanej książki. Głównymi nagrodami były

dwa czytelniki e-book ufundowane przez Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego, jak również książki i audiobooki *Quo vadis*.

W filii nr 9 odbyła się tymczasem w maju ubiegłego roku prelekcja dla młodzieży z Publicznego Gimnazjum nr 15 w Białymstoku zatytułowana „Śladami bohaterów «Trylogii» po ziemiach kresowych”. Spotkanie poprowadziła Izabela Szymańska, kierownik Działu Zbiorów Specjalnych Książnicy Podlaskiej.

Przygotowano tu też wystawę „Henryk Sienkiewicz jakiego nie znamy”, która prezentowana była podczas wszystkich lekcji bibliotecznych oraz wycieczek.

Zorganizowano ponadto prezentację pt. „Życie i twórczość Henryka Sienkiewicza”, którą przedstawiono uczniom Publicznych Gimnazjów nr 9, 15, 17 w Białymstoku oraz w trakcie „Narodowego Czytania”.

Przeprowadzono „Narodowe Czytanie” powieści *Quo vadis*. Fragmenty książki Sienkiewicza zaprezentowali Antoni Hukałowicz – poeta i prozaik, Roma Antonowicz – bibliotekarz, Helena Turkowicz – nauczyciel-bibliotekarz oraz dr Konrad Szamryk – pracownik Instytutu Filologii Polskiej Uniwersytetu w Białymstoku.

Filia nr 10 przeprowadziła natomiast „Narodowe Czytanie” *Quo vadis* dla pacjentów Uniwersyteckiego Dziecięcego Szpitala Klinicznego w Białymstoku. Fragmenty powieści czytali dyrekcja, nauczyciele szkoły oraz lekarze. Przygotowano również – towarzyszącą powyższemu wydarzeniu – wystawę o życiu i twórczości Sienkiewicza.

Z kolei w filii nr 11 fragmenty *Quo vadis* – w trakcie „Narodowego Czytania” – przedstawili bibliotekarze oraz uczniowie.

Przygotowano również – w ramach „Narodowego Czytania” – prezentację poświęconą Henrykowi Sienkiewiczowi oraz jego jubileuszowemu dziełu, zaadresowaną bezpośrednio do uczniów I. i II. klas białostockich gimnazjów. Zaprezentowano też czytelnikom (uczniom ZSO nr 8 w Białymstoku) fragmenty filmu *Potop* w reżyserii Jerzego Hoffmana.

Przeprowadzono także lekcję biblioteczną dla klasy I miejscowego gimnazjum, poświęconą adaptacjom filmowym dzieł Sienkiewicza. W trakcie zajęć przedstawiono multimedialną prezentację pt. „Adaptacje filmowe prozy Henryka Sienkiewicza”, wzbogaconą odpowiednimi fragmentami ścieżek muzycznych z filmów i z seriali.

Pod koniec września 2016 roku ogłoszono tu też konkurs plastyczny pt. „Bohaterowie Henryka Sienkiewicza”. Na prace czekano do dnia 10 października. Wszyscy uczestnicy otrzymali upominki książkowe.

W filii nr 12 „Narodowe Czytanie” powieści *Quo vadis* zaprezentowali: Elżbieta Piłasiewicz – tłumaczka oraz Beata Borys – polonistka. Przygotowano wystawę portretów Sienkiewicza w wykonaniu uczniów pobliskiej szkoły oraz prezentację fragmentów książek tegoż autora na latawcach, które były zawieszane w bibliotece.

W filii nr 13 zorganizowano – podczas „Narodowego Czytania” *Quo vadis* – quiz literacki pt. „Co wiesz o Henryku Sienkiewiczu”, dotyczący życia i twórczości pisarza. Troje zwycięzców nagrodzono czytnikami. Odbyła się również krótka prezentacja poświęcona *Quo vadis*. Oprawę plastyczną wydarzenia stanowiły dwie wystawy: „Życie i twórczość Henryka Sienkiewicza”, a także „Najślawniejsza na świecie polska książka”.

W listopadzie 2016 roku – w okolicach daty śmierci noblisty – odbyło się zaś w filii nr 13 spotkanie, na którym uczniowie Zespołu Szkół Gastronomicznych w Białymstoku przybliżyli postać autora *Rodziny Połanieckich* swoim młodszym kolegom ze szkoły podstawowej. Czytano *Baśnie i legendy* Sienkiewicza. Zaprezentowano również wystawę uczniów ZSG. Impreza była wspólnym projektem filii Nr 13 oraz biblioteki Zespołu Szkół Gastronomicznych.

W listopadzie i grudniu 2016 roku odbyło się z kolei w filii nr 15 połączenie obchodów Roku Sienkiewicza z realizacją nowego cyklu zajęć z dziećmi i młodzieżą pt. „(Od)Czytana klasyka”. Projekt był skierowany do uczniów klas piątych szkół podstawowych. Dzieci zapoznały się tu z obszernymi fragmentami utworu *W pustyni i w puszczy* Sienkiewicza – w postać lektorki wcieliła się Grażyna Kozłowska, aktorka Białostockiego Teatru Lalek. Odbyła się też prezentacja filmowej adaptacji owej książki w ramach cyklu projekcji „Lektury na ekranie”.

Filia nr 17 przeprowadziła natomiast „Narodowe Czytanie” powieści *Quo vadis* wspólnie z filią nr 9. Przygotowano też wystawę tematyczną z okazji Roku Sienkiewiczowskiego.

Ponadto, w dniu 2 marca 2016 roku odbyło się szkolenie pt. „Piórem czy mieczem – opowieści o Henryku Sienkiewiczu” zorganizowane przez Bibliotekę Publiczną Powiatu Białostockiego Książnicy Podlaskiej oraz Bibliotekę Publiczną Miasta i Gminy Łapy w Filii Bibliotecznej w Uhowie.

Akcje „Narodowego Czytania” *Quo vadis* odbyły się też 2 września 2016 roku w Gminnej Bibliotece Publicznej w Turośni Kościelnej (książkę Sienkiewicza czytało dwóch przedstawicieli Książnicy Podlaskiej: Małgorzata Rokicka-Szymańska oraz Hubert Piętka) oraz 3 września 2016 roku

w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Choroszcy (udział: Małgorzaty Rokickiej-Szymańskiej).

Książnica Podlaska bardzo aktywnie włączyła się więc w ogólnopolskie obchody Roku Henryka Sienkiewicza. W ten sposób godnie upamiętniła ona życie i twórczość pisarza, którego dzieła przekazując po dziś dzień wartości uniwersalne, są nie tylko trwałym elementem naszego dziedzictwa narodowego, ale weszły też na stałe do kanonu literatury światowej.